Published and distributed under permit (No. 754), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 23. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 29-го СІЧНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 23. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, JANUARY 29, 1921. THREE CENTS

Робітники кравецького промислу проти зусиль зломити їх юнії.

НЮ ЙОРК, 27. січня. — Понад пятнайцять тисяч робітників наповнило салю Медисон Сквер Ґарден, щоби запротестувати проти зусиль предприємців зломати юнії в промислі виробу одежі. Як відомо, недавно тому одна кравецька фірма внесла іменем Товариства Фабрикантів Одежі в Ню Йорку позов проти кравецької юнії Амалґамейтид Кловдінґ Воркерс оф Америка, в котрім домагалися від суду видання наказу перестати страйк, та розвязання юнії, бо буцімто юнія являється зачатком совєтського руху в Америці та ґрозить усій американській державі.

Головний бесідник віча, Осип Шльосберґ, ґенеральний секретар юнії, заявив, що юнія не позволить видерти собі те, що робітники здобули. „Предприємці вложили в предприємство свої гроші, котрі вони заробили ріжними способами, деколи чесно, а деколи нечесно. Робітники вкладають в предприємство своє життє, свою молодість, свій вік мужеський та жіночий. І тому ми постановили видержати до кінця і не попустити нічого з тих прав, які ми здобули".

„Кажуть, що наша робота ґрозить небезпекою цілій державі. Ми, зорґанізовані робітники, підняли 200 тисяч кравців зі страшного життя по закамарках до життєвої стопи, достойної двайцятого століття. Коли се не є американство, то американства нема".

Межи привітами була телеґрама від шікаґовської ради кравецьких юній, в котрім сповіщено про висилку 30.000 долярів на підпомогу страйку в Ню Йорку.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, 26. січня. — По цілій південній части стейту Ню Джерзі та східній части стейту Пенсильвенія далося чути нині в ночи сильне потрясенне землі. Зпершу припускали, що се вибух у фабриці оружа, але всякі розпитування по фабриках на 50 миль довкруги показали, що се припущенне неправдиве. Однак професор Джан Мілер, котрий має нагляд над сейсмографічним приладом (котрий записує навіть дуже далекі землетрясення) заявив, що землетрясення не було, бо його прилад не записав його.

Землетрясенне чути було в місті Філядельфії; тревало воно кілька секунд, а товаришив йому підземний гуркіт, подібний до гуркоту тяжкого траку по вимощеній камінєм дорозі. В декотрих домах тряслися стіни, дзвонили горшки, злітали образи. На північ замлетрясення сягало аж по місто Трентон. Чули його в містах Винставн, Пембертон, Ґлустер і Кемден, в стейті Ню Джерзі. На полудни чути його було коло міста Вилмингтон в стейті Делавер.

Зараз по землетрясенню до ріжних публичних урядів прийшли тисячі депеш телефонічних та телеґрафічних з запитами, що сталося. Землетрясення мало місце о годині три чверти на сему вечером.

З Трентону доносять, що землетрясення було чути особливо сильно коло Риверсайд та Ривертон, де воно тревало кілька секунд і настрашило людий таки добре.

ҐЛЕН ФОЛС, Ню Йорк, 27. січня. — Всі села в сій околиці були потрясені нині рано сильним землетрясенням, уже третим зрядом за послідних два тижні. Про подібні землетрясення доносять також з Лейк Джордж, Ґадсон Фолс, Форт Едвард, Ґрініч та других місцевостий.

На земли показалися в ріжних місцях глибокі розпуклини. Професор Дж. Лінч, з Фордгем юніверситі в Ню Йорку, заявив, що університетський сейсмоґраф занотував землетрясенне коло години 7, мінут 40 рано, котре тревало понад 20 мінут. Він заявив, що прилад нарисував такі кривульки, які він звичайно робить тоді, коли землетрясенне походить не від тяжкого напору з нутра землі, але через усуванне земної скорупи внаслідок значних змін в теплоті.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЖЕРТВУЮТЬ СВОЮ ПОМІЧ ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ КУКУРУЗИ, ПОДАРОВАНОЇ ФАРМЕРАМИ.

КЛЕВЕЛАНД, 27. січня. — Президенти юній машиністів, кондукторів, фаерменів та трейнменів повідомили телеграфічно Гувера, що члени сих чотирох великих юній готові перевезти даром 15 міліонів бушлів кукурузи, подарованої західними фармерами. Юнії заявляють, що члени їх не будуть нічого рахувати за роботу при перевозі.

Ся жертва виглядає немовби заклик до властителів американських зелізниць перевезти кукурузу даром.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ВІДКИДАЄ ПРОПОЗИЦІЮ УСТАНОВЛЕННЯ АМБАСАДОРА ДЛЯ РОСІЇ.

ВАШИНГТОН, 27. січня. — Палата послів відкинула нині внесенне републиканського посла Мейсона, котре мало визначити пенсію 17.500 долярів на рік для будучого амбсадора Америки в Росії, так щоби слідуючий президент Гардінґ міг негайно приступити до установлення дипльоматичних відносин з Росією.

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення. Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому. Дописі написані коротко, виразно, читко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені вчасно. Довгі, нечиткі дописі, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

РОБІТНИЧИЙ КОНҐРЕС В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 27. січня. — „Робітники не вдоволяться словами, вони хотять діл!" — сказав сьогодня голова Робітничого Конґресу у справі безробіття.

Одначе Конґрес закінчено тільки приняттєм довгого маніфесту, в якому міститься огляд міжнародньої ситуації і промислового становища. Відтак Конґрес відложено до 23-го лютого с. р.

Резолюція заявляється за ріжними справами, між іншим за відновою торговлі з Росією.

ПРЕМІЄР ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКИХ НАПАДІВ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Британський премієр висловив своє негодованнє з приводу нападів на нього у французькій пресі і заявив, що коли се повториться, то він більше не приїде до Парижа.

Французький премієр Бріян закликав представників преси і сказав їм, що як такі напади і видумки на британського премієра повторяться, то більше аліянтських конференцій не буде в Парижі.

ДЕ ВАЛЕРА У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Імон де Валера, президент революційної „айриської республіки", про котрого побут у Франції були недавно чутки, кажуть, є тепер в місті Тур, в середущій Франції.

Один редактор розмовляв з ним і помістив розмову у своїй часописі. Де Валера заявив, що поїде літаком до Анґлії і висяде в Шотляндії, коло міста Ґлезґов.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

„Курателя над Східною Галичиною".

В новорічному числі краківська польська ґазета „Час" помістила під повисшим наголовком вступну статтю, в якій подає свої міркования про Східну Галичину. Вона занепокоєна останніми вістками, бо, як сама признає, „принада нафти, лісів і подільського збіжа є так велика", що справді Польща могла би стратити Східну Галичину. І супроти того, що аліянти закидують Польщі в українській справі всякі річи і мають якісь арґументи — „Час" висказує здивованнє, що варшавський уряд нічого досі не зробив, щоби протиділати в тому напрямі. Він пише:

„Від часу до часу появляються якісь поголоски і проєкти щодо українського університету, щодо національної автономії Українцям, щодо порозуміння з їх проводирами — і безслідно і без наслідків затихають. Щойно певно в останній хвилині, коли притисне безпосередня небезпека, захоче варшавський уряд пригадати собі ті проекти і горячково впроваджувати їх в життє о годині чверть перед дванайцятою. Зібрали ми вже богато гірких досвідів. Чи маємо додати ще один таксамо гіркий, як полин і гірчиця разом взяті?"

Як бачимо, дуже гіркі рефлексії будить в „Часі" справа Східної Галичини. І нічого дивного.

— Отамане, батьку наш,
Порадь тепер хоч ти нас:
Що мати-мем робити?
Як ту біду гонити?

— Ой ще, хлопці, не біда,
Ще є наша „Свобода";
Прочитаєм „Свободу"
Тай поборемо біду!

P. S. Цілорічна передплата на дневник „Свободу" виносить в Злучених Державах 7 долярів, а в Канаді 10 долярів. Хто пришле передплату згори, той дістане даром яко премію книжок вартости 2 дол., після свого власного вибору (книжки були оголошені в „Свободі", ч. 154 і 156 на 4. стороні).

Адресуйте:

SVOBODA,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛИСТ ЗІ ЛЬВОВА.

Відчит Константини Малицької про побут на Сибірі і поворот домів.

Цікаві відомости про громадське життє Українців на Далекому Сході.

Виклад п. Малицької відбувся у великій салі „Музичного Т-ва ім. М. Лисенка" 7-го грудня, 1920, в перший день традиційного щорічного „Свята Просвіти" — в 52-гу річницю істнування львівської „Просвіти".

Велика саля „Музичного Товариства" повна слухачами, головним чином молодіжю. Є чимало і дітий шкільного віку. Попадаються і „петлюрівські офіцири" — як тут кажуть.

Шановна лекторка, що лише у вересні, 1921, приїхала з Сибірі до Львова, читала свої спомини після 5-ти років перебування у засланню в Сибірі.

Отсе інтерес до лекції був величезний; тим більше, що п. Малицька користується тут великою популярностю і повагою.

В цілому лекція була надзвичайно інтересною. Лекторка живою і гарною мовою, переплетеною своїми власними віршами, передала свої враження з цілої довгої подорожі і так захопила увагу слухачів, що й не счулися, як пройшла 1½ година (без перерви) лекція.

Почавши свій виклад ще з часів на передодні австрійсько-російської війни, лекторка перейшла до часів російської окупації „Червоной Русі". Нищення всього українського, замкнення українських шкіл, книгарень, культурно-просвітних товариств, безчисленні арешти політичних і неполітичних укр. діячів і ссилка їх в Сибір (між якими була і п. Малицька) — було системою московської влади. Згадано було і про відношенне Поляків, коли перед наступом московських війск польські ґазети писали, що „козаки московські настромлюють на списи дітий", публика улаштовувала антимосковські демонстрації, а після вступу тих московських війск до Львова тажсама публика, підчас промови ґенерал-ґубернатора, кричала на площі „Ура" в честь Росії, а польські ґазети („Слово Польске") писало, що не страшні їм Москалі, і що „не дами Немцом земі, сконд наш руд".

Далі п. Малицька перебіжно описуючи свою подорож зі Львова аж на ріку Анґару в Сибірі в 20 миль від зелізної дороги, досить подрібно спинилася на життю в Сибіру. Цікава та частина лекції, де говориться про український рух на Далекому Сході. **І так довідуємось, що з часу революції 1917 р. в Сибірі український національно-культурний рух набрав поважної сили. Лекторка вказує, що пробудженне національної свідомости, серед місцевого українського населення, яке складалось головним чином з робітників зелізничних майстерень і селянства, було просто предивне.**

В Красноярску, підчас влади Колчака, де жила цілий рік п. Малицька, істнували ук. т-ва „Просвіта", кооперативи, видавалась укр ґазета „Українське Слово"; була заснована українська школа заходом і через матеріяльну допомогу українського патріота п. Антонова (селянського сина), де п. Малицька була вчителькою. Серед непереможних трудностий, звязаних з браком підручників і взагалі українських книжок, ся школа істнувала навіть в ті часи, коли всі інші школи (російські) в Красноярску були зачинені. Ся школа, яка налічувала біля 30-ти дітий, зосталася і при большевицькій владі, перейшовши на державне утриманнє.

По селах коло Красноярска селяни виносили ухвали про українізацію і вимагали, щоби уряд присилав їм українського священика, заснування в селі української школи, „Просвіти", кооператив.

Учительські зїзди на домагання укр. учителів виносили постанови про українізацію школи в українських селах. Учителі Великороси часто самі звертались до Українців з прошеннем, щоби їм давали українські підручники через те, що селяни вимагають української викладової мови.

В Омську при совітській владі істнував робітничий український клюб, який налічував 220 осіб, з них 90 Галичан. Остані вели провід цілої національної пропаґанди. Виходила українська ґазета „Пролетар" і мала виходити ще одна часопись. Одержувались також українські ґазети з України.

Шан. лекторка виїхала з Омська літом 1920 і через Петроград і Німеччину приїхала до Львова. На превеликий жаль, п. Малицька не подає відомостий про життє Совєтської Росії, описуючи свою подорож через цілу сучасну Росію лише загальними словами.

Спеціяльно про сучасний Петроград було лише сказано, що „місто є дуже гарне; богато є музеїв, виставок, театрів, концертів, лекцій і т. д." В місті „чисто і тихо".

Се видається дивним! Але нагадуєш собі, що населенне Петербурга з 2-х міліонів зменьшилося на 700 тисяч, і для вас ясно, чому в місті „чисто і тихо"!...

Цікаво зазначити, що п. Малицька сказала, що в Петрограді вона не знайшла ніякої української орґанізації, крім... зачиненого кооператива і зачиненої книгарні.

Зате на Василевському острові є памятник Т. Шевченкови, поставлений вже за часів совєтської влади з надписом: „Великому крестянскому поэту — великій русскій народ".

І мені подумалося: а чому не написано „українському поетові". Але се... „дрібно-міщанські забобони, — шовінізм", натомісць підпис „русскій народ" є очевидно... інтернаціоналізм.

Згадую, що і царська влада поставила памятник гетьману Богдану Хмельницькому з надписом в такому стилю, як і совєтська влада! Яка подібність!

На прикінці лекторка, згадуючи про „скору" їзду від Омська до Петрограду, жалувалась на довгу двотижневу „язду" в Польщі, кажучи, що один зі служачих Поляків пояснив їй довгу їзду так:

— „Польска тераз велька і широка, венц тшеба длуго ехаць"! Публіка з великим ентузіязмом витала лекторку!

Отсим подаємо до відома, що від 1. лютого б. р. не будемо абсолютно змінятив адреси тим читачам „Свободи", котрі враз зі зміною своєї адреси не пришлють рівночасно 10 центів. Ся постанова обовязує безумовно всіх читачів нашої часописи, без огляду на те, чи вони є членами У. Н. Союза, чи ні, і чи вони зміняють свої адреси в своїм почтовім уряді, чи присилають ті зміни прямо до нас. Хто до сеї постанови не приміниться, сьому ми затримаємо висилку ґазети аж до того часу, доки не буде заплачена належність за зміну адреси.

Адміністрація „Свободи".

ВЕЛИКІ РЕВІЗІЇ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ, дня 4. січня. — В суботу, дня 1. січня, 1921, від 7. год. рано аж до полудня львівська поліція перевела у Львові ревізії в українських редакціях, інституціях та у деяких осіб. І так переведено ревізію:

в редакції „Вперед";
в редакції „Учительського Слова";
в редакції „Української Думки";
в товаристві „Воля";
в Горожанському Комітеті;
в Самаританській Секції У. Г. К.;
у тов. д-ра Льва Ганкевича, в мешканню і в адвокатській канцелярії;
у д-ра Степана Федака, в мешканню і в його канцелярії в „Дністрі";
у секретаря У. Г. К. Володимира Целевича;
у проф. Михайла Галущинського;
у редактора Федя Федорцева;
у редактора Сепана Чарнецького.

Ревізії переведено всюди дуже скрупулятно. Переглянено найменьший кусник паперу та все забрано на поліцію для дальшого переглянення. Наприклад в редакції „Вперед" забрано всі скрипти, всі дописі з краю та ріжні записки; всі брошури та ґазети друковані у Відні і т. п. Тесаме було і в інших. В товаристві „Воля" наприклад переведено ревізію в неприсутности не то голови, але хочби в присутности одного члена. При тому розбито замкнене бюрко та ушкоджено його.

Причина ревізій невідома. Кажуть, що се мало статися на приказ Д. О. Ґ.

Франція вже домагається тільки 100 білїонів марок від Німеччини.

ЗАМІСЦЬ 200 БІЛІОНІВ МАРОК В ЗОЛОТІ ВЖЕ ХОЧЕ ЛИШЕ 100, А З ПРОЦЕНТОМ 250 БІЛІОНІВ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Президент Франції Мільран інтервенював сьогодня в переговорах про відшкодованнє. Наслідком його інтервенції покинено домаганнє, предложене міністром скарбу Думером в справі німецького відшкодовання в сумі 200 міліонів марок в золоті.

Дальші переговори будуть опиратись на пляні, уложенім в Бульоні в липні минулого року, в якому визначено суму 100 білїонів золотих марок після біжучої вартости, яка мала би бути сплачена протягом 42 літ, з процентом, що разом за сей час дало би суму до 250 міліонів (міліярдів) марок в золоті.

Наслідком того сподіваються, що Думер має податись до димісії.

Британський премієр Ллойд Джордж, котрий — як звісно — є за обмеженнєм відшкодовання, яке аліянти накладають на Німеччину, заявляється за прискореннєм сих переговорів і доведеннєм їх до кінця.

ЗЇЗД У. Н. КОМІТЕТУ.

В слідуючий второк, дня 1-го лютого с. р., буде в Ню Йорку, в готелі Пенсилвенія, в салі Ексгибит, ч. 3, Зїзд Українського Народнього Комітету в Злучених Державах.

Зїзд зачнеться по 9-тій годині рано.

Програми Зїзду будуть роздані учасникам при вході на салю.

Канцелярія. У. Н. К.

ВІСТИ З ГАЛИЧИНИ.

ШОЛОМИНИЧІ, повіт РУДКИ.

Реквізиції. — Стягання контінґентів збіжа.

Як нема кінця селянській недолі, так і перечислити годі її виновників. В 1920 р. навістила наші села страшна пошесть реквізицій. Велика частина вини за це спадає на громадське начальство, яке повинно було в свойому часі зложити точний звіт в старостві про дійсний стан села, про це, що сьогорічні жнива не оправдали надій селянства, а зокрема жито зовсім не зародило. Тимчасом цього не зроблено і наслідки відчувають досі наші винужденілі села.

Хто у нас не реквірував? 1 жандарм з постерунку в Д., який для себе приписав з кождого села по 4 сотнарі пшениці, і державна поліція в Р. брала без рахунку, ще й била, хто їй смів противитися; то знову приїхали чужі жандарми і забрали безроги, при чому рівнож не обійшлося без побоїв.

Все це був тільки вступ до правдивої реквізиції, до збирання т. зв. контингенту, який треба було відставити до складів в повітовому місті.

Як несправедливо переводилися реквізиції, показують приміри з двох сусідних сіл: Шоломинич, чисто українського села, та Мильчич, в більшости польського.

Українське села Шоломиничі дало майже весь наложений повітовим урядом контингент, в скількости 192 сотнарів, не включаючи того, що забрали поодинокі люде, як жандарми і и. Шоломиничі числять всього 480 дворів з 600 морґами тяжкої глинковатої й малоплодородної землі.

Натомісць сусіднє польське село Мильничі, яке числить около 240 господарств і має плодороднійшу землю, мало призначено всього 19 метрів контингенту, з чого до цього часу дали лише 7 метрів.

Наведені статистичні дані ясно вказують на те, що повітові реквізиційні уряди занимались більше політикою, як раціональною господаркою.

Нам видерто нашу тяжку працю, ми опорожнили наші сусіки, в котрих тепер свобідно гуляє холодний вітер і свище, і плаче над нами. Щасливий ще той, хто в осени насушив собі багато підпеньок, бо не одному з наших селян прийдеться на переднівку хіба перевісити через плечі жебрачу горбу, під паху взяти ліру й затягнути по жебрачому: „Ой будеш ти богачу у пеклі горіти..."

Селянин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid.		Почтою, оплачено.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найліпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не злїпились в дорозі.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.
Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРҐАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАНТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

15 МІЛІОНІВ БУШЛІВ КУКУРУДЗИ ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ.

Що дарунок американських фармерів для голодуючого населення Европи та Китаю являється гарним приміром правдивого християнства та інтернаціоналізму, не дасться заперечити. Однак сегорічна здібність американських фармерів прокормити надвишкою збору голодуючі міліони не повинна засланяти другої сторони сеї справи. А справа запомоги голодуючій Европі має також другий бік, подібно як всяка инча справа.

Без сумніву, голодуючі в Европі будуть вдячні американським фармерам за їх безінтересовний та щедрий дарунок. Та не дарунків і не милостині вони хочуть. Вони чують увесь сором чоловіка, протягаючого руку по милостиню. Милостиню вони приймають лише з мусу, щоби вратувати від голодової смерти себе і своїх найдорозчих. Приймають, бо инчого виходу у них не має.

На ділі-ж вони хочуть не милостині, не дарунків, не безплатної кукурузи. Вони хочуть могти працювати, зарабляти, добром за добро платити. Сего вимагає людська гідність, а Европа могла у війні богато потратити, але людської гідности певно не потратила. І тому ми зовсім певно можемо сказати, що не лише радостю буде Европа витати американську кукурузу, що будуть в тім привитанню і сльози вдячности, але й будуть і сльози горечі. З прикрою усмішкою на лици мусить дивитися Німеччина на те, як аліянти засилають її милостиню тими самими возами, котрі вивозять з Німеччини кури, вівці, свині і худобу. Як не дивитися з гірким жалем Австрійцям на зусилля ратувати віденські діти перед голодовою смертю, тоді як вся Австрія переконана, що злука Австрії з Німеччиною, на котру аліянти не хочуть позволити, зробилаб значну часть сеї помочі злишною? З яким жалем глядіти мусить Німець на кукурузу, подану щедрою рукою американського фармера, коли він бачить, що в той самий час через удержаннє одного жовніра з окупаційної армії четверо німецьких дітий мусить голодувати? І з яким жалем селянин на тім Поділю, де хліб росте на кілю, буде дивитися на американську кукурузу, коли він знає, що якби йому свободу дати на його прадідній землі, то він потрафивби післати голодуючим не кукурузи, а пшениці?

Тому, хоч подарунок американських фармерів випливає з похвальних чувств, не викличе він серед підпоможених такої вдячности, яку викликалаби проста справедливість.

ДО ХВАЛЬНИХ УРЯДІВ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ У. Н. СОЮЗА.

З нагоди відбувшоїся конвенції У. Н. Союза головна екзекутива ухвалила, щоби в місяцях грудни 1920 р., січню і лютім 1921 р. принимати нових членів до У. Н. Союза за 50 центів вступного.

На відбувшийся конвенції нарід свідомо сказав свою волю. Нарід переконався, що господарка в У. Н. Союзі є уміла та члени тоїж організації мають повну ґарантію свого обезпечення.

З днем 1. січня 1921 р. входить в життє ухвала, силою котрої кождий член в разі каліцтва дістане відповідну запомогу аж до суми $300 без нарушення його посмертного.

Для добра нашої найстаршої і найбільшої української народної організації просимо доложити всіх сил, аби приєднати до неї як найбільше число членів.

Де ще нема відділу У. Н. Союза, там шість свідомих і щирих Українців можуть заложити такий відділ.

Кождий член дістане прегарну грамоту, котра буде оздобою його хати, а крім того відзнаку, статут і платничу книжочку, та буде користати зі всіх прав і привілеїв У. Н. Союза.

Всі близші інформації дістане кождий в головній канцелярії У. Н. Союза:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

С. Ядловський, гол. предс.
І. Каштанюк, гол. секр. рек.
Ґ. Слободян, гол. секр. фінанс.
В. Левчик, гол. касієр.
А. Савка, завідатель „Свободи"

СЛОВА І ДІЛА МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Відень, дня 25. грудня, 1920.

Европейське і американське робітництво має дуже романтичний безкритичний погляд на большевицьку революцію на Московщині і Україні. Що може бути красше? Капіталісти-кровопійці усунені. Заведена тверда пролетарська влада. Диктатура пролетаріяту проводить твердо і непохитно комуністичний устрій, не дивлячись на те, що цілий інтернаціональний капітал, загрожений в своїм істнованю старається сю владу повалити і знищити.

Москва — се тепер центр всесвітнього революційного руху. Там живуть великі маґи і чарівники. Що більше, там живуть Месії, які визволять з тяжкого ярма капіталізму і визиску всіх експльоатованих та обездолених. Ті маґи і чарівники, ті Месії є у своїх вчинках непомильні. Вони по своїй природі не можуть бути контр-революціонерами. Вони і більш ніхто, як тільки вони придумали тактику боротьби, якої обовязково мусить придержуватись всесвітній пролетаріят, коли хоче повалити ненависний і зігнилий капіталістичний, а завести бажаний, вимріяний комуністичний лад будучини.

Дякуючи зручній аґітації; дякуючи дійсно геройській боротьбі революційних, східноевропейських мас проти реакційних замахів Колчака, Денікіна, Бермонта-Авалова, Юденіча, Врангеля і цілої зграї царських реакціонерів, які знаходять підтримку з боку всесвітньої капіталістичної реакції, московські провідники окружені тепер **ореолом святих**, яких не можна критикувати. Але до яких **повинен і мусить молитися; яких мусить і повинен боготворити всесвітній пролетаріят.**

Хто не молиться і не боготворить, — се вже безперечно „соціял-зрадник" і „запроданець буржуазії". І хоч би його соціялістичне минуле не знать яке було славне і хоч би даний соціялістичний провідник посвятив справі визволення пролетаріяту ціле своє життє; хоч би він в клясовій боротьбі пролетаріяту поклав неоцінені заслуги, — раз він не вірить в святість і божескість московських провідників, комуністична московська церква кладе свою „анатему" на такого зухвальця.

Марксісти, одначе, які хотять бути послідовними учениками свого великого учителя, повинні дивитись **не на слова, а на вчинки.** Марксізм самий в собі — се критика й аналіза соціяльних та економічних сил, які діють в даному моменті. Марксізм — се не віра, а наука. Московські комуністи ставлять одначе сам марксізм в дуже невигідне становище, відбираючи йому характер наукового досліду й аналізи, а надаючи нічим непорушний, закостенілий і мертвий **характер доґми, характер катехізму,** в якому зібрані всі ті засади, що **„свята комуністична церква до вірування подає".**

Ось такий катехізм у виді **21 пунктів** уложив екзекутивний комітет „третього інтернаціоналу" в Москві. І від принятя, або непринятя сих пунктів залежить, чи дана пролетарська партія має право, чи ні, вступити в III. інтернаціонал.

Найголовнійшою точкою се крайній централізм і автократизм. Ціла пролетарська преса, усі партійні орґанізації пролетаріяту підлягають диктатурі екзекутивного комітету III. інтернаціоналу в Москві. Сей комітет, що сидіти-ме в Москві, і з природи річи не може бути всезнайком, буде наприклад в Німеччині чи в Америці на донос „надійного комуніста" виключати з партійних комітетів партійних діячів. Або буде викидати з партійних ґазет здібних редакторів, щоби замінити їх комуністичними нездарами, але повільними знарядами московських можновладців.

Даремне одначе думають московські комуністичні церковники, неначеб вони видумали щось незвичайно оріґінальне. Саме в найбільшу темінь середновіча, в XI. століттю видав був великий папа, Григорій VII. Гільдебрандт, буллю „Унам Санктам", в якій з такою-ж залізною консеквенцією проведено принцип централізму і автократизму католицької церкви. Сей централізм і автократизм неначе змора тяжів цілих пять століть над цілим культурним людством; стався батьком інквізиційного терору і задушення всякої розумної думки, поки Мартин Лютер своїми 19-ма тезами, прибитими на дверях церкви в Авгсбурґу, не поклав конець сій тяжкій зморі та не визволив людської думки з пут церковної неволі.

Тепер часи далеко не такі, які були тисячу літ тому назад. Европейське людство тоді було ще варварське і темне. Слова Христової любови і всепрощенне мали великий вплив на варварські, наївні душі. Легко було тоді великому Григорієви VII. переконати людство, що він тільки, папа, наслідник Христа, знає тайну чарівного слова, яке щастє принести людям не тут, на землі, але на небесіх. Тепер для такої наївної віри немає в людстві, яке пережило і релігійні революції 16. і 17-го віку і французьку революцію 18-ого століття, психольоґічного підкладу.

Ми не є настільки наївні, щоби думати, неначебто московські большевики-комуністи, які ведуть таку шалену аґітацію за кордоном, а особливо в Америці серед української могутньої еміґрації, сього не знали. Колиж вони проводять скрізь за кордоном тактику розбивання загального пролетарського фронту; коли вони вносять елемент братовбийчої війни в ряди міжнародного пролетаріяту, який в кождій країні поділився на ряд остро поборюючих себе пролетарських партій, то вони мусять мати якусь іншу мету, а в кождому разі не мету заведення всесвітнього комуністичного ладу шляхом всесвітньої революції.

Яку-ж се мету? На се питаннє може відповісти нам не аналіза слів і деклярацій, які голосять московські большевики-комуністи, але **аналіза їх вчинків. Сі вчинки найбільш яскраво виступають у відношенню до України.** На початку революції ніхто інший як тільки большевики горланили, що Україна має право на „самоопредєленіє вплоть до отдєленія". Колиж Україна самовизначилась і проголосила самостійну соціялістичну республіку дня 20. січня, 1918, большевики пійшли огнем і мечем на Україну. **Коли український народ прогнав Німців з гетьманом, їх креатурою, то замісць того, щоби допомогти революційним елементам в Польщі, вони стали мимовільним союзником Польщі в її боротьбі з Україною за Галичину. В боротьбі з Україною в 1918 р. і 1919 р. творили большевики з рекційною Польщею єдиний фронт. Перше хотілось їм повалити самостійну українську робітничо-селянську республіку, щоби потім кинутись на Польщу, Грузію, Азербайджан, Вірменію, Латвію, Литву, Естонію і Фінляндію; щоби знову були всі під владою „Каліти-Москви", як безсоромно писала московська комуністична ґазета „Извѣстия"; щоби знов, як казав Шевченко, „від Молдованина до Фінна все мовчало, бо благоденствувало".** Се все можна було зясувати наївним пролетарським душам, що сього потрібно; що в інтересі визволення людства з пут капіталу необхідно приняти в жертву „мізерні самостійности" малих націй. „Нехай пропадуть малі нації; хай живе міжнародній пролетаріят".

Та досить було обєднати Москві-Калиті меньше-більше всі землі бувшої імперії і потворити, а властиво згори назначити на завойованих червоною армією землях „совєти", і большевики показали своє „національноє ліцо". Тепер вони запобігають ласки у найбільшого капіталу, бо американського, якому дають нечувані концесії, на те тільки, щоби „Каліта-Москва" могла в неволі тримати і Молдованина і Фінна, а особливо Українця. Коли з історичної перспективи глянути на вчинки московських большевиків, то в світлі критики макрсітської, являється Москва не центром всесвітньої революції, але центром всесвітньої провокації. Про се напишу близше і докладнійше в другій статті.

Артим Хомик.

ЗА ЩО ЙДЕ БОРОТЬБА В ПОВІТІ МІНҐО У ВЕСТ ВІРДЖІНІЇ.

В місті Віліємсон у Вест Верджінії відбувається тепер розправа над 24 майнерами, абжалованими о забитте 7 детективів, що були на службі компанії Болдвин-Фелтс. На лаві обжалованих засідає Сид Гетфілд, начальник поліції з Мейтвон, та 23 майнерів. Ґубернатор стейту Вест Верджінії вислав до міста, де відбувається розправа велику масу війска, котрі мають не допустити до можливої на думку властий спроби визволити вязнів. Щоби не допустити до можливої стрілянини в судовій сали, жовніри ревідують кождого, що входить до салі. Щоби дати населенню понятте про силу війска в місті, військові власти зарядили, щоби війско відбувало вправи вулицями міста. Як війско переходить вулицями міста, товпи народа уставляються хідниками. Певну скількість війска уставлено в судовім будинку.

Отсі події се вже один з послідних актів довгої та драматичної боротьби, що ведеться від кількох місяців в повіті Мінґо. Боротьба приготовлялася ще, від коли юнія Юнайтид Майн Воркерс оф Америка почала орґанізувати майнерів в місцевих копальнях мягкого вугля. Боротьба почалася на остро кілька місяців тому назад, коли Юнайтед Майн Воркерс оф Америка успіли зорґанізувати усіх майнерів, коли вони поставили орґанізацію на рідку стопу 100 процент. Тоді юнійні робітники установили, яку заплату мають копальні платити робітникам, і зажадали від властителів копалень, щоби відбули з ними конференцію, щоби нарадитися, яка заплата має обовязувати на будуче.

Властителі копалень відповіли, що вони не хочуть застановлятися над справою заплати робітникам, та заявили твердо, що вони не хочуть нічого мати із юніями. Майнери можуть працювати, — говорили вони, — але як не належачі до юнії робітники. Очевидно, юнійні робітники на се не згодилися і властителі копалень почали викидати з роботи кождого робітника, котрий належав до юнії. Рівночасно, як їх викидали, голосили по часописях, що се робітники виходять на страйк.

Властителі копалень в Мінґо Кавнті удержували все велику хмару узброєних сторожів копалень, котрих вони рекрутували зпоможи розбишак, котрих в Америці називають „ґанменами", а котрі за гроші зроблять усе, що скажете, не виключаючи убійства. Такі „ґанмени" бушували не лише по всій Мінґо Кавнті, але й по сусідній Мекдавел Кавнті, відстрашуючи робітників від приставання до юнії. Кождий „ґанмен" мав револьвер, далеко-стрільну рушницю та „блекджек" (коротка булава, обтяжена на кінці, з гнучкою ручкою) і вживав їх часто. „Ґанмени" немовби поклали собі за ціль держати робітників в карбах; побивали їх частенько, страшили їх та їх родини, зневажали, викидали з компанічних домів без виповідження наперед, примушували жити на полю. А було їх так густо коло копалень Болдвин-Фелтс, як листя на дереві. Прийшлося робітникам або жити серед умов, як їм казали „ґанмени", або почати боротьбу проти них.

Насильства та знущання над робітниками довели їх якраз до того, чого властителі копалень не хотіли: робітники стали орґанізуватися в юнію. „Ґанмени" робили все, що могли, щоби прогнати юнійних орґанізаторів з повіту, але орґанізатори держалися кріпко, не попускали, поки не зорґанізували усіх робітників. Через дикі поступки „ґанменів" робітники постановили зорґанізуватися не дивлячися на наслідки.

Підчас сеї кампанії за орґанізацією майнерів прийшло до стрілянини, за котру тепер відповідають обжаловані, що сидять на лаві оскаржених в суді в Віліємсон. Стрілянина мала місце послідного літа на вулицях міста Мейтвон. Копальняний заряд викинув майнерів з компанічних домів. Кількох майнерів мешкало ще дальше в домах, коли дня 19. мая звилася у них партія детективів компанії, висланих з Блуфілда з наказами опорожнення домів. Вони зробили вже своє, і верталися до зелізниці, як прийшло до стрілянини. Підчас битви погибли: Алберт Фелтс та Лі Фелтс, браття голови компанії Болдвин-Фелтс; та 5 инчих детективів. Підчас битви погиб також С. С. Тестермен, майор міста, але 4 детективів, котрих обжаловують за його убиттє, утекли і їх будуть судити за убійство в другім суді.

Після битви „ґанмени" зникли з повіта Мінґо, протягом двох неділь. Через кілька неділь в цілім Мінґо Кавнти не було ані одного „ґанмена". Здавалося, що битва в Мейтвон відобрала їм всяку охоту до дальшої бійки. Але вони лише перенеслися на инче поле ділання, а саме до повіта Мекдавел, де вони утворили лінію вздовж границі Мінґо Кавнті, та не пускали майнерів через неї. В богатьох случаях не пустили майнерів, вертаючих домів до родини.

Томи можнаби писати про страшне положеннє робітників в Мінґо Кавнті, про їх рішучість в боротьбі, про їх пожертвованнє. Завзяття додає їм думка, що закони краю позваляють їм орґанізуватися в юнії, але властителі копалень нехтують се право. Розярення додає думка, що компанії удержують свої приватні армії, хоч сего закон не дозваляє, тоді як їм не дається охорони правної, яка їм належиться законно. Вони певні, що якби власти дали їм таку охорону, яку дають копальням, то не булоби прийшло до проливу крови, а може й не булоб жадного клопоту з предприємцями.

Сотки родин робітничих живе тепер під шатрами на доокола лічних горбах. Юнія Ди Юнайтид Майн Воркерс оф Америка дбає за тисячі мущин, жінок і дітий. Боротьба уже коштувала юнію понад сто тисяч долярів, але юнія готова боротися дальше не дивлячися на кошта. Вона хоче вибороти майнерам з Мінґо Кавнті такі самі права, які прислугують другим майнерам по других майнерських округах. За юнією стоїть пятьсот тисяч зорґанізованих робітників, готових на великі жертви, щоби вибороти мінґоським робітникам права людини.

ЯК ПОЛЬСЬКІ НАЇЗНИКИ ГОСПОДАРЯТЬ В УКРАЇНСЬКИХ СЕЛАХ В ГАЛИЧИНІ.

Оповіданнє 13-літньої української дівчини Гаськи Скородинської, що приїхала до Злучених Держав до своєї мами.

(Допись „Свободи").

Дівчина приїхала тому тиждень із села Черча, рогатинського повіта, в Галичині, до Перт Ембой, Н. Дж., і оповіла свому вуйкови, котрий се оповіданнє списав для „Свободи":

За польської републики в Галичині в теперішній час єсть гірше життє, сто разів гірше ніж було в часі війни ще за Австрії, котра тривала чотири роки. Теперка нам гірше жити по українських селах за то, що польський уряд дав наказ остро переслідувати Українців по їх селах, заказано їм школи. Може бути школа в селі, але [illegible]да громада має собі оплачувати польські професорки. Тоті учительки польські тілько мають учити дітий по польськи. Також заказано усім громадам, коби вселі була читальня своєї „Просвіти". Нікому не вільно читати ані книжок ані ґазет. Бо коли довідався в селі жандарм польський, так того чоловіка береться до суду і його за то карають остро або грошево або арештою кілька добів.

А ось що вона оповідає за рік 1918 як Поляки збиткувалися у селі Черчі, повіта Рогатин, з того часу, як билися українські війска з Поляками:

Підчас тодішньої війни в Галичині в сусіднім селі Підкамені, була велика ґрафиня польська. Її забили у лісі, а хто, то не знати. Як довідалося за то польське війско, так прийшло до села Черча, де живуть самі Українці. Закликали війта і присяжних і казали їм, щоби вони повіли їм, хто тоту ґрафиню забив. Коли той уряд сельський їм відповів, що не знають хто, так їм загрожено смертю і їх зараз зачали бити. Присяжному Василеви Сухому (молодшому) попідбивали очи і побили моцно руки і сказали йому, що на другий день має він пійти по селі, кобися зійшли люди і повіли, хто забив тоту ґрафиню, бо як не повідять, то буде село спалене ціле. і Має тото село знести 300 кірців збіжа для польського війска. **Коли та громада Черче не дала збіжа ані відповіди за ґрафиню, так тогосамого дня польські війска зачали палити село з чотирох кінців. Згоріло 30 нумерів. Гасити було заборонено, а котрий поважився йти Гасити, так забили його.** По тім другий день забрали зі села усі коні, хто мав, а натомісць привели чотири парі коний на ціле село і тоті були паршиві, що як запряглоси до плуга, то впав кінь і зараз здох. Тож ціле літо люди зношували збіже і сіно і конюшину самі на плечах. А скоро змолотили, так прийшла реквізиция на збіже і від кождого брали 4 части, а йому лишили пяту часть. І зараз забрали зі села худобу і свині і кождий сам мав гнати своє, де йому призначено, а платні за то не давали. А хто не хотів, того мошно били; по 25 буків дістав і мусів гнати! **А теперка ходять з містів польські намовлені батяри поночі і рабують їх і шукають за грішми,** а як не знайдуть гроший, беруть з них одежу і чоботи. Ттакий був трафунок в тім селі в Черчі у Гринька Бабина і у Анни Ляльки. Прийшли до них і зажадали гроший і перетрясли усюди та не найшли гроший, так здерли з обох чоботи, котрі мали тілько всього в ту пору про себе. А хоть були великі морози, то вони нато не питають. Прийшли до війта Федька Гладуна і його не було вдома, ото від його жінки Марії зажадали гроший. Коли вона сказала що не ма має, так їй сказали розібратись чисто на голо і перешукали тото шматтє, котре скинула і нічого не найшли. Казали си зараз спарити молока і вона їм спарила і пійшли. І зараз знов вступили до Мариськи Дзюбатої, котра лежала смертельно хора на своїй постели на тифус. **Зажадали від неї гроший тих, що її чоловік прислав з Америки.** І вона на то нічого не відповідала, бо нічого не памятала. Тілько її малі діти оповіли, що дуже з нею обійшлися погано. І як відходили, то ще взяли з неї кожух, котрим була накрита. І зараз знов пійшли звідтам до Марії Білінської і спиталися мами де є її дівчата, чи вдома. Вона сказала, що не знає, де пійшли, так їй сказали, що як не вповість, так її забють! І розказали собі три курки забити і вскубати. Коли вона тото зробила, тоті взяли тоті курки до себе і кажуть: Гуляй тепер бабо! І старенька мама 65-літна зі страху сіла і дуже плакала. І вони взяли ті польські жовніри вистрілили вгору, а се ще бідну старушку гірше перестрашило, що аж її сусіди занесли до своєї хати.

Оттак трактують нас теперка Поляки Українців. Не дивота, як були дикуни, так як колись Турки або й Татари, а то самі католики до косьцьола ходили і Богу ся молили, а теперка роблять пімсту над бідним народом робучим. Але прийде колись день відплати і тим, котрі теперка збиткуються над нами!

М. Б.

АДРЕСА ПРЕДСІДАТЕЛЯ У. Н. СОЮЗА.

Подається до відома інтересованим, що адреса головного предсідателя У. Н. Союза є слідуюча:

SIMON YADLOVSKY,
Box 53, Jersey City, N. J.

Лесь Мартович. (2)

ПРОРОЦТВО ГРІШНИКА.

(Оповіданне).

(Продовженне).

Із такими жалісними думками опинюся на пекольнім березі. Тут я побачу знакомого касієра, як у блаженстві походжає понад берегом та радується, що другі в огні, а він на проголоді. Проворний касієр! За живота свого урядував при трьох касах, та всі три каси гарненько обікрав до чиста. Але попри то був завзятущий клерикал, а клерикали, видко не люблять спеки. Як же мене касієр назирить, то не здержить із утіхи голосного реготу. Буде тріюмфувати надо мною: — „Що-ж там, праведнику"—скаже. — „Чи тямиш, як ти мені грозив тюрмою?! Чи тямиш, як ти компромітував мене перед людьми, величаючи мене злодієм?! А чи не вважаєш ти, що ця нагода приключилася для того, аби ти відобрав від мене красненьку подяку?"

Стану я щиро перед ним каятися за то, що заподіяв йому за свого життя таку прикрість. Але се сталося через те, що я нетямущий та не вмів гаразд оцінити його прикмет. Не міг я розчовпати в своїм безбожнім нерозумі, що крадіж для клерикала — діло спасення.

„Простіть мені" — стану я ластитися перед ним як пес. — „Не гнівайтеся, чесний пане касієре. Хоч виджу, що я не достоїн вашої святости, то однако прошу вас, нехай розмякне ваше серце. Не шукайте пімсти надо мною, бо я й так уже маю доста. Змилосердіться та пожалуйте мене хоч крапелькою водички, бо язик у мене — один пипоть!"

Пан касієр удасть, що послухав мене, схилиться буцім за водою: — „Зажди" — скаже — „братку! зараз я тебе напою. Не забудь лиш рота роззявити!" — Найде велику вогненну головню та жбухне мені в рот, так що я знов опинюся посеред пекла.

Там я надибаю мужика Грицька тай його жінку Катерину. Вони також із моєї причини знайдуть у пеклі пристановище. Бо набралися за життя від мене погубних думок. Але я не побоюся, що вони за те будуть лихі на мене. Знатиму то добре, що мужик не догадається, через кого запопав такий дешевий загріток. Бо простодушним мужикам не спаде й на думку, що можна підпасти під кару за самі лишень переконання.

Грицько сидітиме скорчений, щоби забрати як мога найменше місця собою. За життя нікому не заваджав, тай у пеклі схоче, щоби як найбільше миру змістилося попри нього. Як би на те прийшло, то вні готов відступити зовсім своє місце для добрих людий. Він буде лиш постогнувати, а Катерина на те, вона дуже нетерплячка; буде таки верещати тай вертітися.

— „Як же вам жиється?" — скажу до Грицька. А як він уже мене пізнає, то відповість: — „Душно! Така спека, що раз! Цюрком ллється піт, очі вигризає. Та нема вам що й казати: ви то й самі знаєте, бо виджу, що також упріли порядно. Але то ще байка. Лиш ось баба зойкає та піворить та скавулить мені заєдно над вухами. Від її тарахкотання та мумить мені в голові, як у млині. Дуже ті жінки мнякі на спеку: їм би лиш у холоді сидіти". — Потім крикне на жінку: — „Та заткайся вже раз, кажу! Най поговорю хоть кілька слів із знакомим!"

А Катерина, хоч кричала, отже все чула, що ми говорили. Мабуть привикла до сього. Тим то й обізветься до мене: — „Як же йому не має бути душно, коли, ади, дурний мужик сидить у постолах у такій спеці. Подивіться на нього: голіський, упрів як та митка в окропі, а постоли таки не скине!" А мужик погляне на постоли, облапає їх руками, попечеться, хухне на руки для прохолоди (а від сього ще горячіше) та: — „Коли-ж бо то" — скаже — „лиш тілько мого". Тут би ні поросяти не втримав, не навіть кота, — а так хоть постільці мої. Я їх найшов"... Але крик жінки не дасть йому договорити. Вона побачить чорта, що буде йти до неї з вилами. Тим то вже заздалегідь кричатиме, бо також не злюбить чортівської роботи. А Грицько буде її далі картати. — „Не кричи! бо знаєш, що пан чорт того не люблять!" — А потім буде її остерігати:—„Хибни-хибни головою на бік, вили в очі шпигнуть!"

Чорт уже буде Грицька обертати, а Катерина ще верещатиме. Сим часом стану я чорта вговорювати. Допевне-ж він послухає мене так само, як і ті два перші чорти: засоромиться тай утече Грицько не завважить сього. Буде дожидати терпеливо привичних уже побоїв. А як не діждеться, то наставить іще одну частину тіла тай промовить винувато: — „А пан забули поштуркати ще мене отут!" А як я йому об'ясню, що чорта вже нема, то Грицько здивується: — „А я гадав, що вони, ніби пан дітько, та вгніваються на нас за то, що ви їм так договорюєте. Аж вони вас послухали". — А перед жінкою похвалить мене: „Видиш, небого", — скаже — „як то добре письма знати: хоч із ким, то розмовишся. Але також не втерпить, аби жінці при цій нагоді не допекти. — „Як би я був тебе не зацитькав, то ти була би своїм виском їх геть відогнала тай пан дітько були би собі далі завдавали труду коло нас!" А до мене так промовить: — „Я, як вас лиш уздрів, то — бігме зараз погадав собі, що ви таки так простим пекольником не будете. То се вас помежи старших узяли, що й пан дітько вас слухають"! — Він буде в'одно панькати діткови й поза очі, бо ану-ж коли ще вернеться.

Запрошу я Грицька, щоби трохи погуляв зо мною по пеклу., Тай таки боятиметься за постоли, щоби їх не згубити. — „Бо тут глітно" — скаже — Господи! такого народу, як на ярмарку або на прощі".

Отже я не всиджу довго на однім місці. Бо одно, що я не дуже терплячий на високу температуру, а вдруге: здаватиметься мені, що — змінюючи місце — таки найду десь прохолоду. Хоч сього й не може бути, але я таки буду надіятися бо як біда добре доскулить, то й де та віра найдеться?!

То-ж метну ся щупаком знову до якогось берега. Там побачу знакомого священника. Сидітиме в трощі на березі як гіпопотам. Благодать його буде розпирати, а побожність по всіх жилах грати. Розкішне його тіло трохи не заговорить: — „Так іспасаєся той, хто має чисту совість! Бо йому спання в смак, а їда на пожиток". Він мене зараз пізнає, як лиш стану видний у верхній поломени. Тото-ж утішиться, побачивши мене. Аж підскочить, аж погладиться по животику з великої радости. Здойме руки до гори та молитиметься: — „Господи! Дякую Тобі за ласку, що Ти справив мені таку сатисфакцію. Оце бачать очі мої ворогів моїх покараних. Кілько зазнав я від них прининження, кілько сорому та скорбот! Нераз вони мені доказали, що я дурень та непотрб. Тепер я покажусь їм, як яка скала.

. . . .

(Далі буде)

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих поклинків).

JERSEY CITY, N. J.

Товариство музичне на горі міста ім. Остапа Нижанковського, устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 29-го січня 1921 р. в Odd Fellows Hall, 876 Bergen Avenue, Jersey City, N. J. Початок о годині 8-ій вечером. Вступ 35 центів. 22-23

Проситься місцеві Товариства не уряджувати в сей день ніяких забав, а громадно прибути на наш баль, де гарно забавитесь.

NEWARK, N. J.

На дохід Українського Народного Театру у Львові, відограється заходом бувших артистів тогож театру, представлене НАТАЛКА ПОЛТАВКА, народна оперета в 3. діях І. Котляревського, в неділю, дня 30. січня 1921 р. в гали „Українського Робітничого Дому", 57-59 Beacon St., Newark, N. J.

В штуці тій візьмуть участь бувші артисти „Українського Народного Театру" тов. Укр. Бесіда у Львові і визначні аршцівники на американській сцені: Арт. Юлія Шустакевичева, Юрко Костур, М. Михайлич-Діброва, Евген Василенко, Анна Ольшевська, Микола Трач і Осип Заяць.

Пяновий акомпаніямент: п-на Віра Стеткевичівна. Музичний провід: професор М. І. Едельман. Початок точно о годині 7-ій вечером. Ціни місць: Крісло 1-рядне 50 цнт.; крісло 11-рядне 35 цнт. 22-23

Гурток Українських Артистів.

Харчуйтесь за доляра денно!

В ТЕПЕРІШНІЙ час дорожні, ґаздиня покористовуючись воєнного департаменту мясивом в бляшанках, не мусить побоюватись достарчити три рази денно поживу.

З достаточним засобом вповні гарантованого консервованого Corned Beef і Corned Beef Hash, ся поживна добре приправлена побуджує в кождого апетит до їди.

Вуйко Сем створив [illegible] великих складів передаючи на [illegible] Corned Beef і Corned Beef Hash з [illegible] переводовим, [illegible] можна набути [illegible] мясиво для власного ужитку. Ідіть сейчас до свого сторника і покажіть йому се оголошение і забезпечіться запасом на цілу зиму. Жадайте від сторника доручения як справляється подане мясиво на поживу їду.

Отсі мясива переводані по вказаній ціні запевное купцеви похід, а рівночасно дасть вам велику нагоду до ощадности.

Купецькі замовлення адресувати Depot Quartermaster, на слідуючі адресу:

Brooklyn, N. Y., 59 St. & First Ave.
Boston, Mass., Army Supply Base
Chicago, Ill., 1819 W. 39th St.
Atlanta, Ga., Transportation Bldg.
San Antonio, Tex.
San Francisco, Cal.

CHIEF, SURPLUS PROPERTY BRANCH,
Office of the Quartermaster General,
Washington, D. C.

ГУРТОВНІ ЦІНИ

Вони приблизно виказують, скілько на купні можете заощадити.

CORNED BEEF HASH

1-lb. cans	15c per can
2-lb. cans	30c per can

CORNED BEEF

No. 1 cans	15c per can
No. 2 cans	27c per can
1-lb. cans	18c per can
6-lb. cans	$1.00 per can

ВИКАЗ ОПУСТУ.

Опуст для закупна засоб'в мясива в бляшанках, визначений від дня 15. новембра, 1920. р., слідуючий:

$250 to $1.000, Net.
1,001 to 2,500, 5 per cent
2,501 to 4,000, 10 per cent
4,001 and over, 20 per cent

Правительство оплачує посилку цілих вагонів до всіх частий Злучених Держав, віддалених більш 20 миль від місця висилки.

РАХУНОК ВЕЛИКИХ ЗАМОВЛЕНЬ:

Купно що сягає $50.001—24%, закупно від $100.001—28%, закупно від $500.001—32%, закупно від $1.000.001 і вище 35%.

НАЙМЕНЧЕ ЗАМОВЛЕННЄ ПРИЙМАЄТЬСЯ НА $250.00.

КУПУЙТЕ СКРИНКАМИ МЯСИВО ВОЄННОГО ДЕПАРТАМЕНТУ В БЛЯШАНКАХ

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШИКАГО, ІЛЛ. Подається до відома всім членам тов. „Вільна Україна", від. 139, що дня 16. січня, 1921, вибрано на мітінґу Олексу Чучмана, предсідателем, Васия Гіглюка, секретарем, а Михайла Болехівського, касієром. Проситься всіх членів вирівнати свої довги; платити вкладки, а також у всіх справах удаватись до нового секретаря, якого адреса є така: Vasil Gigluk, 4510 S. Laflin St., Chicago, Ill.

МИЛВОКІ, ВИС. Товариство ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу вечером, дня 19-го лютого с. р., в галі парохіяльній. Проситься всіх членів явитись як один на мітінґу, бо є важні справи до обговорювання. Упоминається членів, щоби кождий заплатив свою належитість сам, а не передавав через других, як до сего часу було. Переданих вкладок приймати не буде. Член, що переступить правила статута, буде наражений на некорисні наслідки. — П. Стецик, предс.; В. Колодрубець, секр.; І. Березовець, касієр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Уряд братства Рож. Преч. Богородиці, від. 259, вибрало на 1921 рік слідуючий уряд: В. Горинець, предс.; П. Щербатий, містопредс.; К. Падяк, кас.; О. Скородинський, секр. фін.; О. Олесько, секр. рек.; А. Партика, Н. Москалик і Г. Горинь, контрольори; О. Баняс, Д. Гінсьорський і Варвара Скородинська, назирателі хорих; І. Мушинський, капітан; Н. Соловій, хоружий; М. Лутпик, дверник. Мітінги відбуваються в кожду першу неділю в місяці в галі парохіяльній під числом 4954 So. Paulina Street. Адреса секр.: E. Skorodynsky, 5221 So. Lincoln St., Chicago, Ill.

Розпорядок опікуна дітий 259 відділу У. Н. Союза.

Опікун дітий У. Н. Союза при бр. Рожд. Преч. Богородиці, від. 259, подає до ласкавої відомости родичам дітий, що належать до У. Н. Союза, що починаючи від дня 1-го січня, 1921, не буде платити за діти вкладок до каси У. Н. Союза, коли родичі не зложать своїх вкладок за діти завсіди згори. Се розпорядженне кождий член, до кого се відноситься, повинен перечитати і до него стисло застосуватися, бо в противнім разі його діти, чи дитина, будуть виключені з У. Н. Союза і утратять в нім всі права і привілеї. — О. Скородинський, опікун.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Хвальному Урядови У. Н. Союза за уділенне мені запомоги в сумі $100 з фонду убогих. Бажаю У. Н. Союзови як найкрасшого поводження в його так великому ділі. Дай, Боже, щоби У. Н. Союз підносився щораз далі вгору і щоби не було такого Українця або Українки, котрі не належали-б до так славної нашої організації, бо то є наша мати, котра заопікується нами.
Василь Тузинський, член 34-го відділу У. Н. Союза в Лорейн, Огайо.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщение, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошение з 5 стрічок $1.00.—Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положение і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлювание надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую ФЕТИМА ТІПОВЧУКА; походить з села Бунцева, пов. Тернопіль, Гал. Має перебувати в Канаді. Справа дуже пекуча. Хтоби о нім знав або він сам, нехай зголоситься на адресу: AHAFIA BUNDZIAK, 260 Everett St., New Haven, Conn. 23

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ всіх тих, котрі надіслали до адм. „Свободи" листи на оголошение дівчини під буквами А. К., що вона вже найшла відповідне місце і не желає собі діставати більше зголошень. 23

НА ПРОДАЖ СТОР, де находиться салюн, уладжене належить до бровару, в околици будуючогося тунелю під рікою Гудсон. Костумери Поляки і Славяне. Голоситись до продавця під ч. 765 Jersey Ave., corner 13th St., Jersey City, N. J. 22-24

НА ПРОДАЖ МУРОВАНИЙ БУДИНОК НА 6 РОДИН.

по 5 кімнат по одній боці а по 4 по другім в кождім мешканю, найліпше урядженне, горяча вода і купелі, газ; в долині салюн, побіч гараж; властитель готов відпродати також салюн купуючому будинок. Рент місячний $203.00 враз з рентом від сальону і гараджу. Ціна будинку і гараджу $17.000, з того $7.000 готівкою, $7000 на банковім моргечу а $3000.00 моргеч возьме сам властитель. Голоситись до властителя під ч. 229 Pacific Avenue, Jersey City, N. J. 20-23